

برق قدرت سوزد از نخل که اینش حاصل است  
 کرد اگر پیراهنی یعقوب را قارغ ز هجر  
 پیرهن زان یوسفی طلعت بوصول حاصل است  
 درجفا و جور و بد عهدی گذشته امروز لیک  
 فکر فردا کن که افضل را خدائی عادل است  
 ( افضل السلطنه )

## احزاب سیاسی و انقلاب روسیه

★ ( بقیه از کلیات مرام حزب گاه ها ) ★

اصول ملیت — تمام ملک تابعه روسیه دارای نساری حقوق  
 سیاسی و مدنی میباشد — حقوق ملک صغار کاملاً محفوظ است —  
 در مکاتب و در تاسیسات محل استعمال زبان مادری آزاد است اما  
 زبان روسی زبان رسمی و ملی مملکت خواهد بود و تنها این زبان  
 برای حسن جریان روابط بین ملک مختلفه در قشون و بخرجه باید  
 بکار برود .

اصول اداری و نظامی — قشون یکی است و غیر قابل تقسیم . رئیس  
 جمهوری رئیس عالی قشون و انا باژور مسئول همه چیزهای دیگر است  
 و باید تشکیلات کنونی تجدید شود . — خدمت نظامی برای همه کس  
 و در تمام نواحی مساری و اجباری است . — مدت خدمت کم خواهد  
 شد . روابط بین افراد قشون دو درجه دارد و صاحب منصبان از  
 روی سرفسقی مآلک متمدنه مطابق اصول عدالت و دیسپلین برقرار

میبوند . - کمیته های منتخبه نظامی مداخله در هیچ کار ندارند  
جز در مسائل واجبه به ادوخته قهونی وقضات غیر قابل عزل اند -  
عدالت برای تمام افراد مساوی است مجالس عدالتخانه عمومی است . حق  
مدافعه در هر موقع مراومه مجاز است . مجازات قتل منسوخ است .  
حزب گاه حکومت موقتی را نگه میدارد و با کابینه ائتلافی  
در معمول داشتن يك پروگرام ملی تا موقع امضاء مجمع کنستیتوالت  
هرکت میکند . - ساتهای نمایندگان عملجات و دهانین و سرریزان  
قطر اعضای يك حزب یا يك کلاس شناخته میشوند و حق ندارند  
مدعی يك قوه جدیدی شده خود را هم ترازی قوه قانونی  
مجاز بشناسند .

کمی از تاریخ - در اینموقع لازم است مختصری از تاریخچه  
حزب گاه در موضوع رفتار سیاسی مهم و بزرگی که در روسیه کرده  
است ذکر شود .  
حزب گاه در دوازدهم نوامبر ۱۹۰۰ تشکیل شده است در  
کنگره پانروسی مسکو با اعضاء عامه اتحاد امانیسپاسیون  
Eman cipatin ( آزادی ) و اعضاء کنگره های زمستوس ها و  
شهر ها از ۱۹۰۴ تا ۱۹۰۰ .

حزب گاه در چهار دوما نمایندند داشت و همیشه در رژیم  
تزاری سرمدسته مخالفین بود . گاه ها رادولت خیل ازاروادیت مبرکه  
مخصوصاً در اپالات - حکومت امپراطوری نیز آنها را رسمیت  
نشناخته بود .

گاه ها به قش دسته منقسم میباشند . سه دسته عمده عبارت بودند از ملیون ازاد بنمایند کی ماکلاکوف . Maklakov و پروتوپوپوف Protopopove و گولوس موسکوی Colos Mosksny و از رادیکو دمکرات ها به نمایندگی گولیو ییاکنی Kolioubiakini و نکرانف Nékranav و ولکوف Volkov و از مرکزین و نمایندگی میلیوکوف Miliokov .

بعد از انقلاب فوریه این حزب ازادانه تشکیلات خود را اعلان کرده و کنگره های خود را جمع کرده و اجتماع اخیری در ۲۶ ژوئیه ۱۹۱۷ واقع شد . تا کنیک مامرانه و مقبولیت عامه میلیوکوف جمع اوری کرده دستجات مختلفه دیگر حزب گاد را که قبول دیسپلین وطن پرستانه را نمودند و این مسئله باعث شد که حزب گاد مدت زمانی توانست مهرزانه در مشینگها و انتخابات با احزاب اتها طلب مقابله کند . این حزب مرکب بود از اشخاص قابل ملاحظه و علما و نویسندگان و صاحب منصبان و محاسبین و دهقانان عالم و خیلی طرف توجه طبقه بورژوازی واقع گشت . لیدر این حزب میلیوکوف بود و هیئت عامه گاد کنگره بانروسی و علاوه بر ان یک کمیته مرکزی و کمیته های ایالتی و ولایتی و شهری و قصبه نیز وجود داشت کمیته مرکزی را همه ساله کنگره انتخاب میکرد . این کمیته بود که قطعیات کنگره را با جدیت تام و تمام سعی میکرد بموقع اجرا گذارد . اعضای این کمیته در فراکسیونهای پارلمانی دارای رای بودند و در بین امضاء حزب گاد یک نظم محکمی مستقر بود .

### تاکتیک و پروگرام

تاکتیک کادها عبارت بود از مدافعت، منافع عمومی، مملکت و مردم و انقلاب - آنها از خود دور میکردند امتحانات و تجربیات خطر انارشی و خیالات خام اجرا ناپذیر انترناسیونال را اینها بمردم تلقین مینمودند عقیده را که خودشان بدولت عرضه میداشتند آنها اصول وطن پرستی را محافطت میکردند و میخواستند حکومت جدید را از روی قواعد تعلیمات و کار تنظیم نمایند .

در خصوص مسائل راجعه بفلاحه کادها پروگرام ذیل را تعقیب میکردند - اراضی باید در تحت مملکت مخصوص دهقانان در اید با تناسب قدرت و کار اراضی قابل قسمت عبارت خواهند بود از تیولات، مملکتی و منصرفات اطرافیان و بستگان امپراطوری و کلیساها و بانگها . اما املاک شخصی باید با یک قیمت ثابت متناسب با عایدات متوسط زمین رعایا فروخته شود - زیاد تر از حد کار یک فلاح کسی نباید خریداری زمین کند اراضی متعلقه به کارخانجات و انجمن های دهاقین و مؤسسات محلی و املاک کوچک رعیتی و باقها و ناکستانها و سیزبکاریها و کلیه اراضی که مملکت در حفظ آنها ذی نفع است نباید خرید و فروش شود .

حزب کاد میخواست تصرفاتی در رژیم مالیاتی بکند بدین طریق : نسخ اسهام موقتی مالیاتهای مرقی - حذف سهام لوتیریهای پرمدت . - ایجاد یک سیستم سهل و آسان برای اپ دادن و قابل

زرع کردن اراضی لم یزرع . تشکیل کردی نواحی و تعلیمات نواحی - ازدیاد و انبساط شرکت‌های تعاونی و غیره و غیره .

در موضوع مباحث عملیات کادها خود را هواخواه ۸ ساعت کار در شبانه روز و حذف کار در شب و در ساعات ضمیمه و ازادی سندیکا ها و حق کُرو معرفی کرده بودند آنها میخواستند باهمدستی عملیات ترتیب و تنظیمی در کار ها بدهند . طرفداری از کار نسوان و معدنچیان - کنترل و تقویش در صنایع مضره بمزاج و خطرناک - بیمه رخصد امراض و حقوق هنگام تقاعد عملیات . کاملاً طرفی توجه کادها بود .

در موضوع مالیه و ثروت عمومی حزب کاد میل داشت که تمام مخارجات بیفایده را حذف و مقطوع نماید مالیاتهای مستقیم را ترقی دهد و مالیات و عوارض بر عواید منقول بسته شود و نیز مالیات مترقی و ارث رقرار گردد . کادها در تقویت و ترقی شرکت‌های تعاونی و مکتبهای کوچک و گسر کردن تعرفه های کمرکی اسرار زیاده داشتند .

بر پروگرام این حزب اضافه بود ازادی و هموینت و عجمانی و اجباری بودن تعلیمات ابتدائی و الغاء تمام شرایط در قبول کردن شاگرد محصل و در افتتاح و تاسیس مدارس مدارس و نیز میکفت تعلیمات متوسطه باید بدست رسی همه باشد و تعلیمات عالییه ازاد و طرز و اسلوب اداری مدارس در تمام روسیه یکسان و شکل مسلمی باید رو با افزایش گذارد .

در موضوع مذهب حزب گاه اعلان آزادی مذهب و عقیده و استقلال و آزادی کلیسا را داده و رقم مجالس شورای دینیه و شوراهای علمی متعلق به کلیسا را کاملاً طالب بودند در مسئله جنگ حزب گاه موافق بود با يك اتحاد عمومی بین تمام حکومتهای دیکراسی بر ضد حکومت های مستبد و مداومت جنگ تا حصول ظفر کامل و يك صالح قطعی اطمینان محض .

ارکان رسمی کادهاروزنامه بوده بنام (پیغام حزب آزادی عامه) در بطورگراه بطبع میرسید . روزنامه های ( رچ ) و روسکیا و دموستی ( و حرف معاصر ) و ( خلق آزاد ) نیز حافظ پروگرام گاه ها بودند .

### حزب کارگران بورژوا

حزب سرمایه داران کوچک روسیه از حیث اینکه شامل اکثریت مملکت روسیه بود بخود فوق العاده اهمیت میداد ، در آن واحد طرف برد با ارتجاع و سوسیالیزمی و میخواست يك سیاست موثر قومی و منظمی را تعقیب کند که با منافع عمومی مملکت مطابقت کند اینها میگفتند : از بهاء و هدایت انقلاب باید منتهی شود با ایجاد يك مملکت روسیه دیمکراتیک در تحت لوای قانون با نفوذ و قدرت نامۀ این حزب و ملاکین فلاح . - این مملکت دیمکراتیک باید يك جمهوری باشد بدون رئیس با یکباره مجلسی که اعضایش بطریق عمومی و مستقیم و مساوی و مخفی انتخاب شده باشند . حد اقل سن وکیل بیست سال است . نمایندگان برای مدت سه سال انتخاب میشوند و در

ان مدت حقوق دریافت میکنند . هیئت وزرا را انمجلس انتخاب می کند و در مقابل مجلس مسئول خواهند بود . ادارات نواحی مستقل خواهند بود .

حزب کارگر بورژوا تقویت میکند مالیات مترقی را بر عایدات و مالیات مترقی بر املاک را . بانگها و هورتتهای اکسیون و هورکنهای تعاونی باید حساب عمومی بدهند و تمام بروات تجارتنی باید تصدیق مجلس را داشته باشند . ملل مختلفه تابعه حق مختاریت دارند اما این حق باید مطیع سیاست عمومی مملکت باشد . - زبان رسمی ادارات و جرائد و مدارس و محاکم زبان روسی خواهد بود . - در خصوص امر فلاحات حزب کارگران بورژوا معتقد بودند که اراضی دولتی و املاک شخصی را قسمت کنند بین زارعین ولی قسمت اخیر باید خریداری شود . اراضی مشترک عمومی املق بکسانی خواهد داشت که در آنها زراعت کنند . به مسئله مهاجرت فلاحتی باید قرار و تنظیم و باعتبار فلاحتی ترقی داده شود .

حزب کارگر بورژوا موافق بود با ۸ ساعت کار در شبانه روز و هفته ۴۷ ساعت استراحت و یکماه مرخصی در سال . کارگر معدن نباید کمتر از ۱۶ سال داشته باشد . کارگران نموان باید کاملاً محروس مانده و حمایت شوند . ادارات مستقل محلی باید حد اقل اجرت را معین کنند . سندیکا ها و ترو آزاد خواهند بود پیری و ناخوشی و ناتوانی باید کاملاً بیمه و نامین شوند .

تعلیمات ابتدائی و متوسطه و عالیہ بجائی امت . مسئله کلیسا و روحانیت بکلی از مسائل دولتی و مدارس باید مجزا باشد . عروسی عرقی خواهد بود بدون مناسک کلیسا . خدمت در قنون باید عمومی باشد ولی با حفظ نظم و اطاعت - عدالت باید عمومی و آزاد و مساوی برای همه کس باشد . حزب کارگران بورژوا اظهار اعتماد میکرد یک حکومت ائتلافی آزاد و بساوتها اجازه میداد که تفکیلات سیاسی داشته باشند بدون داشتن حق مداخله در امر حکومت چه از حیث عضویت و چه از حیث تفنیش .

چنگ باید ادامه یابد با همراهی مؤتلفین تا شکست ممالک مرکزی تحقق یابد و تحصیل یک صاحب منصفانه مطمئنی میسر شود . این حزب در ماه اوت ۱۹۱۷ در مسکو تشکیل یافت و پروگرامش در روز نامه ارگان این حزب موسوم به ( ژاکوبین ) که در مسکو بطبع میرسید اشاعت و منتشر میشد ، بطالعات فرنگی

## احزاب سوسیالیست

سوسیالیستهای اعتدالی

حزب رادیکال دموکرات - مقدماً باید دانست که احزاب ترقی خواهان قدیم و رادیکو-سوسیالیستها متصل باین حزب گردیدند بر حسب اصول و عقاید حزب رادیکال دموکرات حکومت مطلقاً متعلق است بملت آزاد . حقوق بهری مامون و محفوظ و مساوات